

Groninger woordenlijst in Westen gevonden

Van onze verslaggever Wim Jassies

BEDUM — Het zal Siemon Reker, Groningens streektaalfunctionaris, nog -zoals hij het zelf omschrijft- menig tussenuur kosten om de drie dichtbeschreven schriften 'Idioticon Groninganum' te ontcijferen en te ordenen. Maar dan heeft Groningen (zie ook pagina 1) er ineens een nieuw woordenboek bij: na het werk van H. Molema (1890) en het standaardwerk van K. ter Laan (1929). Achter elkaar gelegd zal het voor een zeer belangrijk deel de ontwikkeling van de Groninger taal weergeven. Reker likt zijn vingers er bijkans bij af om er mee aan de slag te kunnen. "Het was de witte vlek tussen de diverse woordenlijstjes uit het begin van de vorige eeuw en de werken van Molema en Ter Laan. Ik ben zeer benieuwd wat het oplevert."

Een aantal jaren geleden maakte de zin "Tenslotte vermelden wij nog het werk van P. Boeles die een 'Woordenboek van den Groningschen tongval' samenstelde, dat echter nimmer is uitgegeven" in het boek 'Geschiedenis van de Groninger literatuur' van dr. P.J. van Leeuwen de Groninger taalkenner uit Bedum zeer nieuwsgierig. De naam Boeles was hem wel bekend: geboren in het Friese Ferwerd in 1795, gestudeerd in Groningen, in 1817 predikant in Pingjum/Zürich, in 1825 predikant in Noorderlaren en van 1827 tot 1870 predikant in Noorderdijk. Zijn laatste vijf levensjaren versleet de gedreven 'voorganger' van Reker in de stad Groningen. Dr. Boeles had in zijn actieve leven veel gepubliceerd, waaronder het aansprekende 'Wenken, Raadgevingen en Herinneringen over de omgang met het Vrouwelijk Geslacht' uit 1823, en een serie bundels in het Fries.

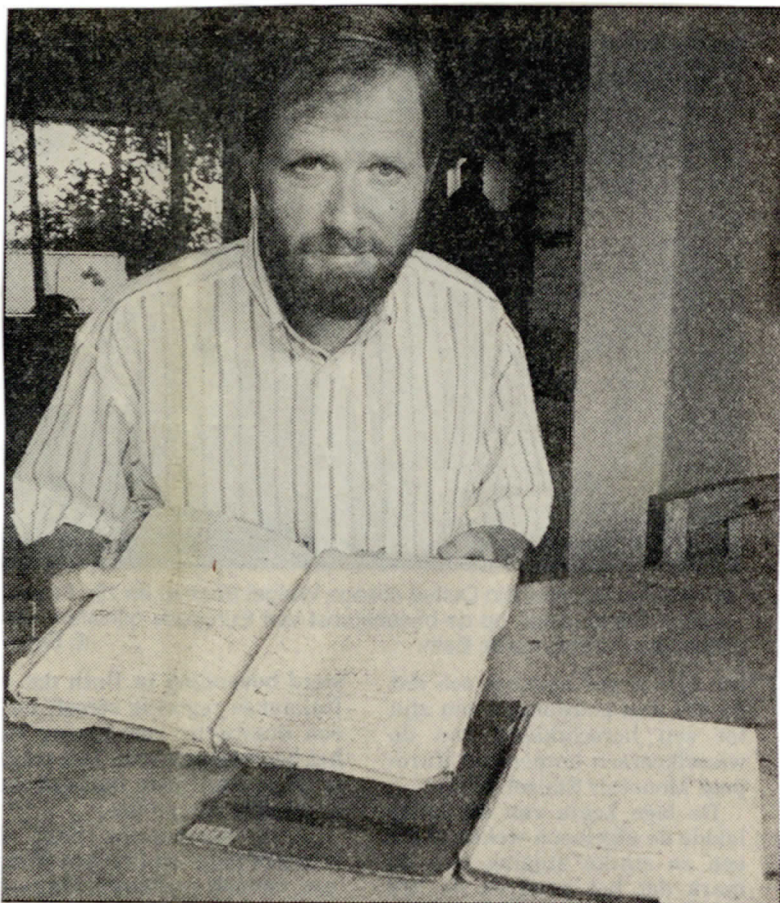
Compleet

Een aantal jaren lang kwam Siemon Reker er niet aan toe om achter het Groninger woordenboek van deze Friese predikant aan te gaan. "Ik had ook geen notie waar ik moest beginnen." Navraag in Groningen leverde niets op, waarna hij zijn speurwerk richting Leeuwarden verplaatste. Aanvankelijk ook zonder succes. Via een oud-secretaris van het Fries Genootschap kwam hij achter het bestaan van een kleinzoon van Boeles. "Ik heb gezocht en gevonden," aldus Reker. Vorige week maandag ging hij "ergens in het Westen" op bezoek bij deze 86-jarige man. Hij liet Reker twee schriften zien, het ene vol aantekeningen, het andere alfabetisch gerubriceerd - van Bros tot Midwinter. Reker had aanvankelijk wat de pest in, maar een telefoontje met Boeles - "Er moet meer zijn" - leverde op, dat hij er woensdag opnieuw op bezoek was. De achterkleinzoon had nog twee schriften gevonden; de woordenlijst was compleet. Re-

haalt in zijn woordenlijst in totaal 22 talen en dialecten aan. Siemon Reker heeft nog niet meer kunnen doen dan herender wat bladzijden door te nemen. Zijn eerste conclusie: "Ik denk dat het waardevol is."

Het afgelopen weekeinde heeft hij de drie schriften gecopieerd. Zijn bedoeling is om de 250 dichtbeschreven bladzijden vervolgens over te typen, waarna dan het

vergelijkend onderzoek met de werken van Molema en Ter Laan moet volgen. "Pas dan kan ik wat zeggen over de precieze kwaliteit," aldus Reker. Doch gezien de nauwgezetheid waarmee de toenmalige predikant heeft gewerkt, geeft de streektaalfunctionaris de indruk dat het hem een belangrijke aanwijzing zal geven in de ontwikkeling van de Groninger taal.

■ Siemon Reker toont de manuscripten.

© EFG/Jaap Knigge

ker verkeert vanaf dat moment in een roes.

"Het zijn drie schriften met in totaal 205 pagina's," aldus Reker. "Ik schat dat ze minstens 4.000 trefwoorden bevatten. Ze zijn in 1875, vlak voor Boeles' dood pers-

klaar gemaakt, dat blijkt uit een inleiding van zijn zoon. De man is tot aan het laatst van zijn leven bezig geweest met aanvullingen. Hij wou het compleet hebben, daarom is het denk ik nooit tot een uitgave gekomen." Boeles